

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 62/03-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti MUDr. M. E., bytom K., Mgr. E. J., bytom K., a E. S., bytom K., zastúpených advokátom JUDr. J. B., A. k., K., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 143/97 na neverejnom zasadnutí 4. júna 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 143/97 p o r u š i l základné právo MUDr. M. E., Mgr. E. J. a E. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj ich právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. MUDr. M. E. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Rimavská Sobota p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Mgr. E. J. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Rimavská Sobota p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. E. S. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Rimavská Sobota p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Rimavská Sobota j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania MUDr. M. E., Mgr. E. J. a E. S. v sume 10 632 Sk (slovom desaťtisícšesťstotridsaťdva slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. B., A. k., K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažnosti MUDr. M. E., Mgr. E. J. a E. S. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 62/03-23 z 26. februára 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť MUDr. M. E., bytom K., Mgr. E. J., bytom K., a E. S., bytom K. (ďalej aj „sťažovateľky“), z 29. novembra 2002, zastúpených advokátom JUDr. J. B., A. k., K., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“), ako aj práva na prejednanie vecí súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 143/97.

Sťažovateľky uviedli, že 10. júla 1997 podali na okresnom súde žalobu proti žalovaným: Štátnemu majetku Hodejov, štátny podnik, so sídlom v Hodejove (ďalej aj „žalovaný v prvom rade“), a spoločnosti AGRONOVA, spol. s r. o., Jesenské (ďalej aj „žalovaný v druhom rade“). Po doplnení žaloby na základe výzvy okresného súdu z novembra 1997 sa v uvedenej právnej veci nekonalo až do 21. januára 1999, keď im okresný súd oznámil, že na majetok žalovaného v prvom rade bol vyhlásený konkurz. Uznesením sp. zn. 7 C 143/97 z 19. februára 1999 okresný súd konanie proti žalovanému v prvom rade zastavil. V ďalšom priebehu konania, ktoré pokračovalo proti žalovanému v druhom rade, konali postupne traja sudcovia okresného súdu. Vo veci nebolo aj napriek sťažnostiam sťažovateľiek na prietiahy v konaní rozhodnuté ani do 15. januára 2001, keď posledný vo veci konajúci sudca sťažovateľkám oznámil, že konanie je prerušené v dôsledku vyhlásenia konkurzu na majetok žalovaného v druhom rade.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľky žiadali, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol: *„Ústavný súd vyslovuje, že právo MUDr. M. E., Mgr. E. J. a E. S. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, konaním Okresného súdu v Rimavskej Sobote vedeným pod sp. zn. 7 C 143/97 bolo porušené.*

Priznáva sa pre MUDr. M. E., Mgr. E. J. a E. S. primerané zadosťučinenie v sume 300 000,- Sk, ktorú sumu je povinný Okresný súd v Rimavskej Sobote zaplatiť do 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia so 17,6 % úrokom od prvého dňa nasledujúceho po nadobudnutí vykonateľnosti tohto nálezu.

Zakazuje sa Okresnému súde v Rimavskej Sobote v porušovaní ústavných práv MUDr. M. E., Mgr. E. J. a E. S. v budúcnosti a prikazuje sa Okresnému súde v Rimavskej Sobote konať vo veci sp. zn. 7C 143/97 podľa § 6 O. s. p.“

V podaní z 31. januára 2003 zdôvodnili sťažovateľky prostredníctvom svojho právneho zástupcu výšku požadovaného finančného zadost'učinenia tým, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu v konaní „v podstate od 10. 07. 1997 až do dňa podania ústavnej sťažnosti“ sa nemôžu domôcť uspokojenia uplatnených reštitučných nárokov podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, ktorého cieľom bolo „zmierniť krivdy zo strany štátu voči občanom v období rokov 1948 až 1989“.

V uvedenom podaní uplatnili sťažovateľky prostredníctvom svojho právneho zástupcu náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostavajúcich z trov právneho zastúpenia spolu vo výške 10 632 Sk a oznámili, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasia s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Okresný súd v písomnom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 1501/2003 z 23. januára 2003 uviedol:

„Navrhovateľky podali na tunajšom súde návrh o vysporiadanie reštitučných nárokov vo výške 137 808,- Sk proti odporcom ŠM Hodejov a Agronova, spol. s r. o. Hodejov dňa 11. 7. 1997. Dňa 11. 11. 1997 vyzvala konajúca sudkyňa Mgr. A. Ž. navrhovateľky na opravu a doplnenie návrhu. Navrhovateľky svoj návrh opravili a doplnili podaním zo dňa 28. 11. 1997. Od tejto doby neboli vo veci vykonané žiadne úkony. Dňa 25. 1. 1999 vyzvala táto sudkyňa navrhovateľky na späťvzatie návrhu voči odporcovi I/ a to vzhľadom na konkurz vyhlásený na jeho majetok.

Po späťvzatí návrhu a zastavení konania voči odporcovi I/ uznesením č. 7 C 143/97 zo dňa 19. 2. 1999 bolo v tejto veci vytýčené pojednávanie na deň 25. 6. 1999, ktoré bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania predložením listu vlastníctva.

Po odchode sudkyne Mgr. Ž. na materskú dovolenku v júli 1999 bola táto právna vec pridelená na rozhodnutie na základe zmeny v rozvrhu práce JUDr. A. M. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 17 Nc 434/99 zo dňa 1. 2. 2000 bola táto sudkyňa vylúčená z konania a rozhodovania, pretože je bývalou spolupracovníčkou konateľa odporcu.

Dňa 22. 3. 2000 bola vec pridelená predsedom súdu na konanie sudcovi Mgr. I. A., ktorý vytýčil pojednávanie na deň 24. 5. 2000. Právny zástupca odporcu oznámil prípisom zo dňa 9. 1. 2001, že došlo k vyhláseniu konkurzu na majetok úpadcu – odporcu, preto sudca oznámil navrhovateľkám prípisom zo dňa 15. 1. 2001, že pojednávanie sa nekoná, pretože v zmysle § 14 ods. 1 písm. d) zák. č. 328/91 Zb. v platnom znení bolo toto prerušené.

Z uvedeného je zrejmé, že došlo k subjektívnym prietahom v konaní zo strany sudkyne Mgr. Ž. aj zo strany sudcu Mgr. A. a táto skutočnosť im bola ústne vytknutá pri vybavovaní sťažnosti navrhovateľiek v konaní tunajšieho súdu č. Spr. 1506/01 dňa 7. 7. 2001.“

V podaní sp. zn. Spr. 1501/03 zo 7. apríla 2003 okresný súd oznámil, že netrvá na tom, aby ústavný súd konal o prijatej sťažnosti sťažovateľiek na verejnom ústnom pojednávaní a v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasí s upustením od neho. V prílohe uvedeného podania zaslal okresný súd ústavnému súdu spisový materiál týkajúci sa konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 143/97.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľky sa žalobou z 10. júla 1997 proti Štátnemu majetku Hodejov, štátny podnik, so sídlom v H., a spoločnosti AGRONOVA, spol. s r. o., so sídlom v Jesenskom,

podanou na okresnom súde 11. júla 1997 domáhali vyporiadania reštitučných nárokov vo výške 137 808 Sk s príslušenstvom.

Okresný súd listom z 11. novembra 1997 vyzval MUDr. M. E. na doplnenie žaloby bližšou špecifikáciou predmetu konania, ako aj žalovanej sumy. Predmetná výzva bola doručená MUDr. M. E. 18. novembra 1997. Sťažovateľky na výzvu okresného súdu reagovali listom z 24. novembra 1997 doručeným okresnému súdu 28. novembra 1997, v ktorom svoje podanie v súlade s jeho pokynmi doplnili.

Sťažovateľky boli listom z 21. januára 1999 okresným súdom vyzvané, aby mu v lehote 7 dní oznámili, či vzhľadom na vyhlásenie konkurzu na majetok odporcu v prvom rade uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 24 K 385/95 z 21. októbra 1998 trvajú na podanej žalobe proti obidvom odporcom. Okresnému súdu bola 5. februára 1999 doručená odpoveď sťažovateľiek, v ktorej mu oznámili, že na žalobe voči odporcovi v druhom rade i naďalej trvajú a voči odporcovi v prvom rade berú svoju žalobu späť. Uznesením č. k. 7 C 143/97-67 z 19. februára 1999, ktoré nadobudlo právoplatnosť 15. marca 1999, okresný súd konanie proti žalovanému v prvom rade zastavil.

Okresný súd vytýčil 14. júna 1999 termín pojednávania na 25. jún 1999. Zároveň predvolal na pojednávanie účastníkov konania, vyzval sťažovateľky na predloženie dôkazov o pasívnej legitímácii žalovaného v druhom rade a doručil žalovanému v druhom rade žalobu z 10. júla 1997, ako aj jej doplnenie sťažovateľkami z 24. novembra 1997.

Pojednávanie uskutočnené 25. júna 1999 na okresnom súde bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania – predloženia listinných dôkazov o predmete konania zo strany žalovaného v druhom rade.

Okresnému súdu bolo 19. júla 1999 doručené vyjadrenie žalovaného v druhom rade z 15. júla 1999 k žalobe, v ktorom namietol, že sa necíti byť v tomto spore pasívne legitímovaný, pretože náhradu nárokov sťažovateľiek by mal poskytnúť štát prostredníctvom Slovenského pozemkového fondu.

Dňa 1. augusta 1999 bola právna vec sťažovateľiek z dôvodu nástupu vo veci konajúcej sudkyne na materskú dovolenku pridelená na konanie a rozhodnutie JUDr. A. M..

Listom zo 16. augusta 1999 doručeným okresnému súdu 18. augusta 1999 sťažovateľky požiadali okresný súd o urýchlenie konania. V ďalšom liste z 26. októbra 1999 doručenom okresnému súdu 28. októbra 1999 zaujali sťažovateľky stanovisko k vyjadreniu žalovaného v druhom rade z 15. júla 1999.

Okresný súd 11. októbra 1999 vyzval žalovaného v druhom rade na predloženie dôkazov v zmysle pokynov uložených mu na pojednávaní 25. júna 1999.

Listom z 2. decembra 1999 požiadala vo veci konajúca sudkyňa Krajský súd v Banskej Bystrici o vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci, pretože sa cítila byť predpojatá vzhľadom na osobný vzťah ku konateľovi spoločnosti, ktorá je účastníkom uvedeného konania. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. k. 17 Nc 434/99-83 z 1. februára 2000 doručeným okresnému súdu 11. februára 2000 rozhodol o jej vylúčení z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci. V priebehu mesiaca marec 2000 okresný súd doručil uvedené uznesenie všetkým účastníkom konania.

Predseda okresného súdu 22. marca 2000 prideliť vec na prejednanie a rozhodnutie Mgr. I. A.

Okresný súd pokynom z 9. mája 2000 vytýčil termín pojednávania na 24. máj 2000, predvolal účastníkov konania na pojednávanie, doručil žalovanému v druhom rade vyjadrenie sťažovateľiek z 26. októbra 1999 a súčasne ich vyzval na predloženie ďalších listinných dôkazov potrebných na rozhodnutie v predmetnej veci.

Na pojednávanie 24. mája 2000 sa nedostavili účastníci konania ani ich právni zástupcovia, okresný súd preto odročil pojednávanie na neurčito za účelom „*vyčkania kým*

sa vrátia doručanky, ktorými boli účastníci predvolaní a ich následného znovu predvolania na pojednávanie“. Ďalšie pojednávanie vo veci konajúci sudca vytýčil až 22. decembra 2000 na 24. január 2001 a súčasne uložil súdnej kancelárii opätovne vyzvať účastníkov konania na predloženie podkladov ku konaniu v súlade so svojimi pokynmi z 9. mája 2000.

Právny zástupca žalovaného v druhom rade listom z 3. januára 2001 doručeným okresnému súdu 9. januára 2001 oznámil, že na základe uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 36-24 K 142/00 z 21. septembra 2000 bol vyhlásený konkurz na majetok úpadcu – AGRONOVA, spol. s r. o., „v likvidácii“, teda žalovaného v druhom rade. Z uvedeného dôvodu „požiadal“ o prerušenie konania a upozornil okresný súd na zánik svojho plnomocenstva v súlade s § 14 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov.

Okresný súd listom z 15. januára 2001 oznámil účastníkom konania, že pojednávanie vytýčené na 24. január 2001 sa neuskutoční z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu – AGRONOVA, spol. s r. o., „v likvidácii“, pretože v zmysle § 14 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov je predmetné konanie prerušené. Uvedené oznámenie bolo Mgr. E. J. doručené 22. januára 2001.

Okresný súd v zápisnici z 24. januára 2001 bez prítomnosti účastníkov konania konštatoval, že konanie v predmetnej veci je v zmysle § 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov prerušené.

Pokynom z 24. januára 2001 si nechal vo veci konajúci sudca predložiť spis o jeden rok. Ďalšími pokynmi z 28. januára 2002, 29. apríla 2002, 1. augusta 2002 a z 8. novembra 2002 vo veci konajúci sudca uložil súdnej kancelárii predkladať spisový materiál v predmetnej veci v intervale troch mesiacov.

Okresný súd listom z 28. februára 2003 vyzval správcu konkurznej podstaty žalovaného v druhom rade, aby mu v lehote 10 dní oznámil, v akom štádiu sa nachádza konkurzné konanie.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).“

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

2. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je s'ťažovateľkami uplatnená pohľadávka z titulu finančnej náhrady za nehnuteľný poľnohospodársky majetok

podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov.

Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľiek a okresného súdu, ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o osobitnej právnej alebo skutkovej zložitosti veci.

3. Správanie sťažovateľiek ako účastníčok konania ústavný súd hodnotí ako aktívne. Sťažovateľky bez zbytočného odkladu reagovali na výzvy okresného súdu, poskytovali mu potrebnú súčinnosť, predkladali listiny, na predloženie ktorých boli okresným súdom vyzvané a ktoré mali k dispozícii. Výnimku predstavuje neúčast' sťažovateľiek na pojednávaní konanom 24. mája 1999. Uvedenú skutočnosť však ústavný súd nepričítal na ťarchu sťažovateľiek, pretože zo súdneho spisu vyplýva, že sa im nepodarilo doručiť predvolanie na pojednávanie.

4. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd skúmal, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil obdobia nečinnosti, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Ide predovšetkým o obdobie od doplnenia žaloby sťažovateľkami 28. novembra 1997 do prvého nasledujúceho úkonu sudkyne vo veci 21. januára 1999 (takmer štrnásť mesiacov) a obdobie od odročenia pojednávania v uvedenej veci 24. mája 2000 do 22. decembra 2000, keď okresný súd vykonal procesné úkony smerujúce k príprave ďalšieho pojednávania (cca sedem mesiacov).

Nečinnosť okresného súdu v prvom z označených období bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné priet'ahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Z hľadiska určenia rozsahu zbytočných priet'ahov v druhom z označených období ústavný súd prihliadal na skutočnosť, že vyhlásením konkurzu

na majetok žalovaného v druhom rade uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 36–24 K 142/00 z 21. septembra 2000 po predchádzajúcom zastavení konania proti žalovanému v prvom rade došlo k prerušeniu posudzovaného konania podľa § 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov. Nečinnosť okresného súdu v posudzovanom konaní po nadobudnutí právoplatnosti uvedeného uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici v októbri 2000 nemožno preto kvalifikovať ako zbytočné priet’ahy v konaní, pretože jeho ďalšiemu postupu v predmetnej veci bránila zákonná prekážka.

Vzhľadom na uvedené okolnosti kvalifikoval ústavný súd ako zbytočné priet’ahy v konaní iba obdobie nečinnosti okresného súdu od 24. mája 2000 do vyhlásením konkurzu na majetok odporcu v druhom rade uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 36-24 K 142/00 z 21. septembra 2000 (cca štyri mesiace). Ústavný súd pritom prihliadal aj na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej kratšie obdobie nečinnosti všeobecného súdu nemusí vzhľadom na okolnosti prípadu odôvodňovať vyslovenie zbytočných priet’ahov v konaní (II. ÚS 21/01, III. ÚS 30/03). Vzhľadom na dovtedajšiu dĺžku konania (k 24. máju 2000 takmer tri roky) a stav uvedenej veci (okresný súd nemal ešte stále zabezpečené základné dôkazné prostriedky potrebné pre rozhodnutie, pričom bol v úvode konania takmer štrnásť mesiacov nečinný) nepovažoval ústavný súd ďalšiu nečinnosť okresného súdu v označenom období za akceptovateľnú.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvalo do jeho prerušenia viac ako tri roky a dva mesiace. Z uvedenej doby podstatnú časť (takmer rok a pol) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priet’ahom v konaní v dôsledku nečinnosti okresného súdu.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet’ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľiek boli porušené.

5. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľky sa v sťažnosti domáhali, aby ústavný súd na základe čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu konať vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 C 143/97 v súlade s § 6 Občianskeho súdneho poriadku, teda bez zbytočných prietáhov. Žiadali tiež, aby ústavný súd zakázal okresnému súdu porušovať základné práva sťažovateľiek v budúcnosti.

V čase rozhodovania ústavného súdu o namietanom porušení práv sťažovateľiek na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 7 C 143/97 prerušené v dôsledku prebiehajúceho konkurzného konania, v ktorom má žalovaný v druhom rade postavenie úpadcu. Ďalšiemu postupu okresného súdu v označenom konaní bráni v súčasnom období zákonná prekážka. Prípadný výrok ústavného súdu prikazujúci okresnému súdu postupovať v posudzovanom konaní bez prietáhov by bol preto neadekvátny súčasnému stavu uvedeného konania a taktiež nevykonateľný. Neurčitá a nevykonateľná by bola aj ďalšia časť výroku ústavného súdu, ktorého sa sťažovateľky v tejto súvislosti domáhali, pretože jeho formulácia neumožňuje jednoznačne špecifikovať, od ktorého okamihu „v budúcnosti“ a porušovania ktorých konkrétnych základných práv sťažovateľiek sa má okresný súd na základe príkazu ústavného súdu zdržať. Na druhej strane aj po prípadnom odpadnutí zákonnej prekážky spočívajúcej v prebiehajúcom konkurznom konaní by bol okresný súd viazaný ústavnou povinnosťou postupovať v danej veci bez zbytočných prietáhov vyplývajúcou priamo z čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhovел.

6. Sťažovateľky vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia spolu vo výške 300 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli vzhľadom na nemožnosť domôcť sa uspokojenia uplatnených reštitučných nárokov, a tým aj

zmiernenia krivdy zo strany štátu voči nim z obdobia rokov 1948 až 1989 v dôsledku zbytočných prierahov zapríčinených okresným súdom v označenom konaní.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základných práv sťažovatelek, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred ich porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľkám primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať každej zo sťažovateliek sumu 15 000 Sk. Táto suma zohľadňuje dĺžku zbytočných prierahov v konaní (rok a pol) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateliek spočívajúcu v pocitoch nespravodlivosti a márnosti pri pokuse domôcť sa zmiernenia majetkových krívd podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov v dôsledku neprimeranej doby prerokovania predmetnej veci okresným súdom. Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu na finančné zadosťučinenie nevyhovел.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne

okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

7. Sťažovateľky prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia v uvedenom konaní spolu vo výške 10 632 Sk vyčíslenej podľa sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby pre troch klientov 3 x 3 416 Sk a paušálnej náhrady hotových výdavkov 3 x 128 Sk v zmysle ustanovení § 13 ods. 8 v spojení s § 17 ods. 2 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľiek vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. ak predmet sporu nie je ocniteľný peniazmi, odmena za jeden úkon právnej služby je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd je v zásade nevyjadriteľná v peniazoch a je nezameniteľná s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (III. ÚS 29/03, III. ÚS 34/03).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 dosahovala priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky výšku 12 811 Sk.

Podľa § 17 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20%, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní alebo obhajobe dvoch alebo viacerých osôb.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 10 632 Sk neodporuje platným právnym predpisom. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2003 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 270 Sk a hodnota režijného paušálu 128 Sk. Po znížení podľa § 17 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. a zaokrúhlení podľa § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. predstavuje odmena právneho zástupcu 3 x 3 416 Sk, t. j. 10 250 Sk, a paušálna náhrada hotových výdavkov 3 x 128 Sk, spolu 10 634 Sk. Ústavný súd preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celej výške uplatnenej právnym zástupcom sťažovateľiek.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2003